

**Abstract til workshop- eller symposieoplæg/template for
abstract/symposium presentation NORDYRK 2016**
(beskrivelse/theme max. 300 ord/max 300 words)

Indsendes **senest d. 5. februar 2016** til / Please send at latest **February 5th** to Lisbeth Magnussen, NCE,
limg@phmetropol.dk

Navn / Name: Ole Dibbern Andersen Johanne Brander Peder Hjort-Madsen Jørgen Theibel Østergaard	Institution: (navn og land/name and country): Professionshøjskolen Metropol, Danmark
E-mailadresse / E-mail: Ole Dibbern Andersen odan@phmetropol.dk Johanne Brander johb@phmetropol.dk Peder Hjort-Madsen pehm@phmetropol.dk Jørgen Theibel Østergaard jtos@phmetropol.dk	
Abstracttitel / Title of abstract: Organisatoriske udfordringer for læringskulturer i eux-uddannelsen	
Baggrund og motivation / Background and reasons: På Nationalt Center for Erhvervspædagogik arbejder vi med et toårigt eux-forskningsprojekt indenfor fire erhvervsuddannelsesområder; Byggeriet. Industrien. Henholdsvis det grønne og det merkantile område. I eux-uddannelsen er grundideen at sammentænke erhvervsuddannelser med gymnasiale delelementer og dermed skabe en ny hybrid erhvervsuddannelse. Uddannelsen er generelt set udfordret af, forskellige former for organisatorisk og/ eller ledelsesmæssig konstituering af læringskulturer i eux-uddannelsen. Dette kommer til udtryk i den dominerende læringsforståelse (læring som fejlretning, læring i praksisfællesskaber, læring som social konstruktion) samt hvor og hvordan den etableres? Med udgangspunkt i forskningsprojektet om eux tegner der sig et generelt billede vedrørende de organisationsdidaktiske lærings- og forandringsprocesser og udfordringerne i relation hertil. Udfordringerne vedrører i særlig grad: <ul style="list-style-type: none"> - Lærings- og forandringsprocessernes omfang. - Forandringernes karakter på tværs af organisatoriske skillelinjer og dermed berøres tilhørsforhold, forskydninger i arbejdsopgaver og forståelser samt krav om forandrede opgaveløsninger - Etablering og skabelse af et fælles sprog til og forståelse af opgaveløsning. 	
Problemformulering / Problem definition: Forskningsspørgsmål / Research questions: Hvad konstituerer eux som læringskultur, hvordan er eux organiseret på forskellige skoler og hvad betyder organiseringen for læringskulturerne på eux?	
Metode – teoretisk ramme og dataindsamlingsmetode / Method - theoretical framework and data collection method: Teoretisk tager forskningsprojektet udgangspunkt i en forståelse af eux som læringskultur, der konstitueres primært i samspil mellem organisationen og lærerne. I den forbindelse bliver det centralt at få viden om og	

forståelse for, hvad det er for organisations didaktiske forståelser, der ledelsesmæssigt trækkes på og bringes i spil i eux.

Metodisk er udgangspunktet at skabe viden om og forståelse for den organisatoriske rammesætning af læringskultur i eux-uddannelsen. Det kulturelle aspekt undersøges bl.a. ved at se på, hvordan de kulturelle ressourcer aktiveres og sættes i spil i organisationen. Herudover ser vi på deltageres handlinger, dispositioner og fortolkninger, som dels struktureres af læringskulturerne og dels strukturerer læringskulturerne (Hodkinson et al 2007 og Bruner 1998). Det empiriske udgangspunkt er observation af lærernes undervisning og semistrukturerede interview med lærere og ledere, samt dialogbaseret aktionsforskning i form af forskningsværksteder.

Konklusioner, forventet udbytte og resultater / Conclusions, expected outcome and results:

I lyset af lærings- og forandringsprocessernes karakter og omfang, udfordres det organisatoriske niveau i etableringen af eux-uddannelsen. I relation hertil tegner der sig et billede af mange problematikker vedrørende at skabe den rammesatte synergi i uddannelsen. Det vil sige at muligheder og barrierer i forhold til tilrettelæggelse og gennemførelse af undervisning konstrueres og skabes af eux-uddannelsens læringskultur. En læringskultur, hvor der er en overvejende tendens til fraværende eller ugenomsigtige organisatoriske skillelinjer, beslutningsrum (formelt og reelt), fælles forståelser af uddannelsens styringsgrundlag og dermed dens formål.

I eux- uddannelsens sammensatte læringskultur er der en række forskellige diskurser i spil, hvilket medfører en manglende fælles forståelse af opgaveløsning vedrørende såvel erkendelser, strukturer, teknologier, læringstraditioner som læringsprocesser, der bygger på hybriditet og synergi.

Nøgleord / Keywords (3-5):

Læringskulturer. Ledelse af uddannelses- og læringsprocesser. Organisations didaktiske kompetencer. Dialogbaseret aktionsforskning.

Planlægger du at indsende et paper? / Do you expect to send a paper too?

Yes No

**Abstract til workshop- eller symposieoplæg/template for
abstract/symposium presentation NORDYRK 2016**
(beskrivelse/theme max. 300 ord/max 300 words)

Indsendes **senest d. 5. februar 2016** til / Please send at latest **February 5th** to Lisbeth Magnussen, NCE,
limg@phmetropol.dk

Navn / Name: Helena Tsagalidis	Institution: (navn og land/name and country): Sweden
E-mailadresse / E-mail: Helena.tsagalidis@liu.se	
Abstracttitel / Title of abstract: Ämnesintegrering med hjälp av problembaserat lärande	
Background and reasons: Det är inte helt lätt att finna tydliga processbeskrivningar och systematiska reflektioner över en genomförd ämnesintegrering i litteraturen. Framför allt saknas det beskrivningar där också yrkesämnena, inte endast gymnasiegemensamma ämnen, är inkluderade i själva integreringen även om styrdokumen förespråkar ett sådant arbetsätt. Således saknas relevanta studier om hur ämnesintegrering rent konkret kan se ut och genomföras som ett moment i olika utbildningar i Sverige. Av den anledningen vill jag beskriva och reflektera över ett åttamannalärlags praktiska arbete med ämnesintegrering ¹ genom PBL-metoden i syfte att visa ämnesintegreringens komplexitet dess möjligheter och utmaningar i yrkesutbildningen. Jag erbjuder dels en beskrivning av ett genomfört projekt, dels en systematiskt teoretisk reflektion över det.	
Problemformulering / Problem definition: Forskningsspørgsmål / Research questions: Problematiken som belyses och reflekteras över är ämnesintegreringen med hjälp av problembaserat lärande i relation till undervisning i yrkesutbildning.	
Metode – teoretisk ramme og dataindsamlingsmetode / Method - theoretical framework and data collection method: Dataindsamling: data kommer från ett genomfört projekt. Metod: aktionsforskning	
Teoretisk ramverk Det teoretiska ramverket utgår från följande teoretiker: Bernstein, Schön, Hatton och Smith och Stoll Dalton och Tharps. På olika vis bidrar dessa till hur vi kan förstå och förklara projektets genomförande och innehåll. Bernsteins (1983; 2000) begrepp klassifikation och inramning ger uttryck för hur exempelvis ämnen är klassificerade och vilken inramning innehållet får. Ju starkare klassifikationen av ett ämne är desto tydligare är ämnet i relation till ett annat ämne, Yrkesämnet uppfattas som mindre tydligt och därmed får en svagare klassificering och lägre status. Förståelse av Bernsteins (1983; 2000) klassifikations och inramningsbegrepp ger möjlighet att förstå vidden av projektets innehåll och därmed eventuella svårigheter och utmaningar i ämnesintegreringen i yrkesundervisningen.	

¹ Ämnesintegrering ses här som en process där olika skolämnen integreras i undervisningen. Problembaserat lärande (PBL) ses här såväl som ett förhållningssätt till kunskap som en undervisningsstrategi med multimetod-teknik (Egidius, 1999; Kjellgren m fl., 1993).

Det finns flera principiella framgångsfaktorer som är betydelsefulla för en god undervisning. Stoll Dalton och Tharps (2002) har fastställt fem huvudprinciper för god undervisning och Tharps et al (2000) har använt sig av dem i sin forskning. Nedanstående huvudprinciper är utgångspunkter för teoretisk reflektion över det beskrivna och genomförda projektets koppling till undervisning och dess innehåll.

Principerna är:

1. Gemensam produktiv aktivitet/verksamhet: lärare och elever producerar tillsammans.
2. Utveckling av språk och literacy/läs och skrivkunnighet, ämnesövergripande.
3. Meningsskapande: förankra skolarbetet i elevens liv.
4. Undervisning mot ökat komplext tänkande: erbjud kognitiva utmaningar.
5. Undervisning genom instruktivt/informativt samtal. (min översättning).

Principer uttrycker krav och avgörande faktorer för socialt produktiva, aktivt engagerade och dialogbaserade tillstånd (Stoll, Dalton & Tharps, 2002 s. 2) i undervisning. Principerna hjälper till att få reflektionen inriktad mot betydelsefulla aspekter i det beskrivna projektet. De fem huvudprinciper för god undervisning används som en utgångspunkt för en medveten reflektion i och över den i projektet erbjudna undervisningen.

Reflektionsbegreppet som sådant har sin utgångspunkt i Schöns (1983; 1987) tänkande kring reflektion. Framförallt med fokus på begreppsparet *reflection-in-action* och *reflection-on-action*. Schöns begreppspar sammanförs i reflektionsdelen med Hatton och Smith (1995) reflektionsramverk för att kunna organisera själva reflektioner kring principer för god undervisning. Principerna ger inriktning på fyller reflektionen med innehåll. I sin reflektionsramverk har Hatton och Smith (1995) beskriver reflektionens *sort*, dess *natur* och dess *möjliga innehåll*. Reflektionens *sort* anges i huvudsak utifrån Schöns begreppspar. Reflektionens *natur* beskrivs med fem nivåer i vilka komplexiteten dem mellan åtskiljer nivåerna: kontextualiseringar av multipla synvinklar, kritisk tänkande, dialog, beskrivningar och teknisk beslutsfattande. Möjligt *innehåll*, exempelvis effekttänkande och analys i reflektionen, beskrivs i relation till reflektionens natur.

Konklusioner, forventet udbytte og resultater / Conclusions, expected outcome and results:

Slutsatserna som kan dras från projektet är att Ämnesintegrering genom PBL kräver kunniga, engagerade elever och lärare vilka är väl orienterade i såväl ämnen och ämnesintegreringen som PBL.

Det kan också hävdas att om PBL-teman under läsåret är konstant komplexa blir genomförandet en stor utmaning för eleverna, därför är skapandet av balanserat innehåll och komplexitet vid designstadiet att föredra. Lärandet och utveckling genom utmanande uppgifter som kopplas till elevernas egna erfarenheter och deras liv engagerar och motiverar eleverna. Men detta kan bli för omfattande om eleverna utsätts för många och för svåra utmaningar under läsåret. Av den anledningen behöver utmaningarna uppfattas som väl avvägda. Slutligen är en fungerande lärarhandledning i basgrupper och elevbasgruppernas gruppdynamik en förutsättning för genomförandet av ämnesintegrering med hjälp av PBL.

Nøgleord / Keywords (3-5):

Ämnesintegrering, problembaserat lärande och reflektion

Planlægger du at indsende et paper? / Do you expect to send a paper too?

Yes No x Har redan lämnat in en artikel i ämnet till en tidning.

Abstract til workshop- eller symposieoplæg/template for abstract/symposium presentation NORDYRK 2016
(beskrivelse/theme max. 300 ord/max 300 words)

Indsendes **senest d. 5. februar 2016** til / Please send at latest **February 5th** to Lisbeth Magnussen, NCE, liimg@phmetropol.dk

Navn / Name: Svein Ole Opdahl og Arne Roar Lier	Institution: (navn og land/name and country): Høgskolen i Oslo og Akershus. Fakultet for lærerutdanning og internasjonale studier Institutt for yrkesfaglærerutdanning
E-mailadresse / E-mail: Svein Ole Opdahl: soo@hib.no Arne Roar Lier: arneroar.liar@hioa.no	
Abstracttittel / Title of abstract: Laboratorieundervisning i hydraulikk	
Baggrund og motivation / Background and reasons: Vi er lærere på yrkesfaglærerutdanningen innen teknologifag. Vi har hver vår motivasjon for å ta opp temaet i forhold til opplæring i hydraulikk. Svein Ole formulerer sin bakgrunn og mitivasjon slik: Etter drøyt 20 år i skolen ble jeg ansatt hos FMC Technologies som Training Advisor med ansvar for opplæring av ansatte på ulike nivå. Jeg var instruktør i bruk av anvendt teknologi og fagansvarlig for lærlingene i industrimekanikerfaget. Gjennom dette arbeidet oppdaget jeg at det kunne være mangel på handlingskompetanse på utstyr der behov for kompetanse i hydraulikkfaget var involvert. Jeg er nå tilbake og underviser i skolen og ønsker å rette på dette. Ved å være med og videreutvikle relevante didaktiske modeller. Arne Roar formulerer sin motivasjon og bakgrunn slik: Jeg har arbeidet med yrkesfaglærerutdanning i mange år. Samtidig har jeg hatt flere opplæringsprosjekter i næringslivet. Jeg har relativt lik erfaring som Svein Ole, men med fokus på det didaktiske perspektivet i opplæringen. Ut i fra hver vår erfaringsbakgrunn er det interessant å se på opplæringen i hydraulikk og relevansen dette har i forhold til studentenes læring og anvendelse av det lærte.	
Problemformulering / Problem definition: Hvordan kan vi utvikle bedre didaktiske og pedagogiske verktøy for å gjøre undervisningen i laboratoriet autentisk i forhold til arbeidsoppgaver i bedrifter? Forskningsspørsmål / Research questions:	
Metode – teoretisk ramme og dataindsamlingsmetode / Method - theoretical framework and data collection method: Vi planlegger å gjøre en spørreundersøkelse blant alle studentene som har vært med på laboratorieundervisningen for å få en innsikt i hva som fungerer ikke fungerer i undervisningen. Denne empirien vil vi analysere ved hjelp av Atlas TI. Med utgangspunkt i analysen og funnene vi gjorde i spørreundersøkelsen vil vi gjøre tre til fire kvalitative intervjuer for å få dybdeinnsikt i hvilke faktorer som oppfattes som faglig god og relevant i forhold til arbeidslivet.	

Konklusjoner, forventet udbytte og resultater / Conclusions, expected outcome and results:

[OBS! Også i relation til det overordnede tema for NordYrk: *Fælles nordiske udfordringer for yrkesuddannelser* / Also in relation to the overall NordYrk-theme: *Common Nordic challenges with regard to vocational education*]:

Målet med undersøkelsen er å vurdere om gjennomføring av læringsaktiviteter ved hjelp av utstyr tilrettelagt for opplæring i hydraulikkfaget er en metode for å bedre opplæringen. Vi vil undersøke om denne form for laboratorieundervisning er relevant til det de møter i arbeidslivet. Videre ønsker vi å se på i hvilken grad den stimulerer til egenaktivitet. Laboratoriearbeidet skal gi mulighet til å ikke bare observere, men også delta. Dermed vil studentene bedre kunne knytte teori og praksis opp mot anvendt bruk av teknologier i arbeidslivet.

Nøgleord / Keywords (3-5): Laboratorieundervisning

Planligger du at indsende et paper? / Do you expect to send a paper too?

Yes No Ja